

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročilna za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 76

Sreda, 26. septembra 1934

Leto IX

Poslanik Fotić o manjšinski zaščiti Zaščita ali zatiranje manjšin

Poljski zunanji minister Beck je v Ženevi predlagal posplošnje narodne manjšinske zaščite na vse države. Večina delegatov, predvsem veselih, se je predlogu uprla, ker pomeni revizijo mirovne pogodbe. Poljsko zastopstvo je končno predlog umaknilo.

V razpravi se je oglasil tudi zastopnik jugoslovanske vlade, poslanik Fotić, ki je rekel med drugim:

»Jugoslovanska vlada je za posplošnje,

ker tak predlog odgovarja mednarodni morali in nacionalni vesti. Jugoslovanski narod je sam imel tako težke preizkušnje, da ne bi mogel katerikoli režim ravnati drugače s svojimi manjšinami.

Nikakih razlik ne sme biti med pravicami manjšine in večine. Če so manjšinske pravice svete, zakaj bi se morale vstavljati ob meji?

Manjšinske pogodbe omogočajo vmešavanje v notranje razmere Jugoslavije. Zato je zastopnik Jugoslavije mnenja, da potrebuje manjšinski problem splošno ureditev. Mala antanta želi obenem veljavne obveze zvesto respektirati. Nasprotno si pa pridržujejo pravico, pozvati se na kompetentne organe, da odpravijo kršitve, ki bi utegnile priti do njih ob uveljavljanju manjšinskega varstva.

Fotić je v tej izjavi povedal

resnico, ki je današnja kapitalistična družba ne upošteva.

Politična meja bi ne smela biti kulturna ovira narodom. Če narod stane v več državah, bi vseeno moral imeti popolno kulturno svobodo kot celota.

Vzrok iredentizma je večinoma zatiranje manjšinske nacionalne individualnosti,

ki se pojavlja po vseh državah, ki ne priznavajo narodnih manjšin. S tem pa, da se preganjani iredentisti poženo v sosednje dežele in države, kjer netitjo iredento dalje, pa tudi ogrožajo mir z bolj in bolj neprijateljskim razpoloženjem med državami.

Za življenje današnjih držav je važna gospodarska celota, ki prospeva. Kulturna svoboda pa samo dviga prebivalstvo in ni nikakršnega naravnega zakona, da bi večina morala »v svoj blagor« zatreči kulturni razvoj manjšin.

2000 italijanskih policistov v Posaarju

Priprave za plebiscit

Predsednik posaarske komisije Knox je zahteval v svrhu nevtralnosti plebiscita v mesecu januarju mednarodno pomoč, ker hitlerizem rabi nasilne in propagandistične metode, da bi se Posaarje odločilo za Nemčijo. Večina držav je sicer proti intervenciji, vendar se pošlje v Posaarje 2000 italijanskih policistov iz Trsta in južne Tirolske, ki govore nemško, da bodo čuvali svobodo pri plebiscitnem glasovanju. Ozadje te intervencije je nedvomno iskati v sporazumu med Italijo in Francijo.

Zmaga odločnega nastopa ameriškega tekstilnega delavstva

Roosevelt je sprejel posredovanje v stavki

Predsednik Roosevelt je na podlagi mešanega preiskovalnega odbora v sporu med delavci in podjetniki na podlagi sporazumnih predlogov sprejel posredovanje v sporu.

Posredovanje bo uspelo, če podjetniki ne bodo delali zaprek

Predsednik Zedinjenih držav je dobil poročilo poravnalnega odbora v svrhu ustavitve stavke tekstilnih delavcev ter obenem izdal poziv delodajalcem in delavcem naslednje vsebine:

»Odobravam po preiskovalnem odboru pavoljne industrije predloženo poročilo. Odkritosrčno se na-dejam, da se vsi stavkajoči delavci povrnejo na delo in da bodo vsi delavci, ki se javijo brez razlike zo-

pet sprejeti v delo. Rešitev spornih vprašanj bo dosežena, če pokazeta obe strani voljo sodelovanja in spravljivosti.«

Voditelj stavke Gorman je izjavil, da bo delavstvo Rooseveltov apel resno uvaževalo. Velika stavka tekstilnih delavcev je s tem zaključena, če se podjetniki ne upro.

Stavka je bila vzorna in delavstvo odločno do konca.

Kongres svobodnih strokovnih organizacij

Organizacijski sistem in poglobitev sodelovanja organizacij po celi državi

Še par tednov in kongres Zedinjenih delavskih strokovnih organizacij Jugoslavije se bo sestel v Sarajevu. Zveza svobodnih strokovnih organizacij je

prva in najpomembnejša ustanova našega delavstva.

Parlament dela, delovnega naroda je, ki proučuje in vodi borbo za izboljšanje socialnega položaja delavstva in nameščencev. Edini svobodni in avtonomni forum, na katerem nemoteno lahko razpravlja delavstvo o svojih delavskih in socialno-političnih zahtevah. Zato je kongres važen. Važen je pa strokovni kongres tudi zaradi tesnejše povezave in bolj aktivnega sodelovanja vseh priključenih organizacij, ki stoje na delavskem razrednem stališču.

V tem oziru hočemo poudariti danes zlasti

dve stvari.

V sedanjih političnih razmerah in ob veliki gospodarski krizi je vse-kakor delovanje in razvijanje delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij bolj težavno kakor v politični svobodi in ob dobri gospodarski konjunkturi. Kljub vsem težočam, to moramo priznati, se je izvršila v celotnem strokovnem gibanju v zadnjih treh letih

konsolidacija,

ki daje bodočemu razvoju delavskega gibanja trden temelj in izhodišče novih sil in nove akcije. V tem oziru smo z delom centrale lahko zadovoljni. Na kongresu ne bo treba več razpravljati o zahtevah te ali one skupine, marveč le

o nalogah in cilju enotne organizacije

in o nje izpopolnitvi. To je velik napredek v našem delavskem strokovnem gibanju.

Na strokovnem kongresu se bo razpravljalo o aktualnih socialno-političnih vprašanjih, o katerih smo mi sproti poročali. Važni se pa nam zde tudi

organizatorični problemi.

Tu je predvsem stapljanje sorodnih organizacij v eno centralo. Organi-

zatorično je to idealna oblika in se je z njo bavil že zadnji kongres. Načelno ne ugovarjamo, ker smo končno mnenja, da bi ena sama centralizirana organizacija z odseki bila najidealnejša. Mislimo pa, da tako daleč še nismo prispeli in je gospodarska kriza v tem pogledu za konsolidiranejšo gibanje velika ovira in poraja številne naše in nasprotniške organizacije. Take majhne organizacije niso sposobne za življenje, ker se morejo kretati kvečjemu v obliki bratovščine ali ožjega omizja.

Kongres v tem oziru torej ne bo prestrog. Naše strokovno gibanje mora pridobiti obstoječe »indiferentne« in male organizacije v svoj krog in je potem iz organizatoričnih razlogov navesti, da se sukcesivno pridružujejo svojim že obstoječim sorodnim poklicnim organizacijam. To je taktično vprašanje, ki ga narokujemo današnje razmere.

Drugo važno vprašanje je

aktivno sodelovanje organizacij po celi državi.

Štatur to sicer jasno določa. Toda treba je to sodelovanje aktivizirati. Ne zadoščajo temu skupne velike akcije, potrebno je marveč tesnejšega stika od centrale do zadnje podružnice. V tem oziru bi lahko pomogli večji izleti organizacij k brat-skim organizacijam, kakor so to letos napravile organizacije v dravski banovini nekaj takih izletov. Taki izleti silno ugodno in bodrilno vplivajo na organizacije in imajo tudi prednost, da se sodrugi spoznavajo med seboj in se utrjuje zaupanje v organizacijo.

Ta dva momenta se nam zdita važna, da ne postanejo strokovne organizacije takozvane »bratovščine«, ki se zapirajo v svoj društveni lokal in sklepajo samo o svojih ožjih internih vprašanjih. Delavsko strokovno gibanje ni stvar posamezne skupine, ni stvar posamezne tovarne, ampak stvar splošnega delavstva. Zaraditega se mora delavsko strokovno gibanje posplošiti, da bo delavstvo videlo v njem skupnost, skupno orožje v boju za izboljšanje položaja.

Povprečna dnevna mezda še vedno pada

Po poročilu Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je znašalo število članov zavarovanja v mesecu juliju 55.920. V prošlem letu istega meseca je bilo 12.721 članov več zavarovanih.

Povprečna zavarovana mezda v tem mesecu znaša 22,27 Din na dan, to je 0,80 Din manj kakor lani v istem mesecu. Število zavarovancev, ki imajo nad 24.— Din plače, se je zmanjšalo za 1067 zavarovancev, povečalo pa število zavarovancev z dnino pod 24.— Din za 35.810 zavarovancev.

Strahovita rudniška katastrofa v Angliji

200 rudarjev v gorečem rovu. — Nad 100 mrtvih

V srednjeangleškem rudniku Gresforth pri Wrexhamu je nastala eksplozija in se je rov vnel. Rudarji so pravkar (22. t. m.) odšli v jamo, ko je nastala eksplozija. Velik del (156) rudarjev se je lahko še rešil, 166 pa jih je že bilo v rovu, kjer je po eksploziji nastal ogenj. Rudnik zaposluje 1859 rudarjev, od katerih jih dela 375 na površju, ostali pa v jami.

Katastrofo so povzročili treskavi plini. Vrše se z vso vneto reševalna dela, vendar bo najbrže treba rov zasuti, da se pogasi ogenj.

Sodrug dr. Leo Winter

Član upravnega sveta mednarodnega urada dela

V dobi 1934/37 bo čehoslovaško vlado zastopal v mednarodnem uradu dela (upravni svet) poslanec dr. Leo Winter, prvi minister za socialno skrb v čehoslovaški republici. Jugoslovanska vlada pa je imenovala načelnika ministrstva socialne politike Dušana Jeremića. Winter je znan mednarodni delavec ter je z ozirom na napredno čehoslovaško socialno politiko pomembno, bil povabljen dr. Winter v upravni svet.

Gospodarski polom Nemčije

Fašistična Nemčija v svetu nima ugleda, izgubila je pa tudi ves kredit. Letošnji 30. junij in govor dr. Schachta sta pa bili pogrebni ceremoniji nemškega kredita. Že lani so razna posojila mnogo izgubila na vrednosti, letos pa so padla na polovico prvotne vrednosti. Tako je bilo 7% Dawesovo posojilo vredno ob pričetku leta 95%, dne 5. septembra na mednarodnem trgu pa le še 49% itd. — Dr. Schacht pa je podrl tudi vsako nado, da bi Nemčija še dobila novo posojilo.

Vzhodni pakt se krha?

Italija skuša dobiti nove koncesije na vzhodu

Čitali smo v listih, da Francija ne misli več na vzhodni pakt v prvotni obliki. Po novem načrtu naj bi sklenile pakt, tudi obrambni, Francija, Rusija, Mala antanta in Balkan. Ta pakt bi sličil predvojnemu zvezam in ni jasno, kje je Italija. Proti vzhodnemu paktu je Anglija, ker ima interese v srednji Aziji in na Kitajskem. Italija pa hoče imeti ves vpliv zlasti v vzhodnem Sredo-

zemskem morju ter bo poizkušala pridobiti čimveč tamkajšnjih obmorskih držav.

Iz vsega tega sledi, da utegne priti do vojnih zvez in eventualno, če se sklene v podunavski kotlini gospodarski sporazum, do trajnej-

šega miru. Italija menda ni zadovoljna z Abesinijo, ki ji jo prepušča Francija. Zato skuša izsiliti nove koncesije na vzhodu. Ureditev teh mednarodnih vprašanj, o katerih smo mislili, da so že blizu rešitve, še ni dozorela.

Evropska kultura in šolstvo

Vzgoja se mora ozirati na individualno sposobnost učenca

Amerikanec Dewey je rekel, da je demokracija priznanje raznovrstnosti in kompliciranosti človeških interesov, v kateri pride do izraza družabna spretnost vseh in za vse v enaki meri. Vsi pa morajo ohraniti demokratično zadržanje. Vsi imajo svobodo; profesor lahko postane trgovec ali nasprotno. To svobodo in demokracijo imajo Amerikanci zahvaliti izvrstnemu šolstvu, ki vzgaja narod v tem duhu. Amerikansko šolstvo ima posebne razrede za nadarjeno mladino, v splošnem pa velja princip individualne vzgoje.

Kaj je princip individualne vzgoje?

Individualna vzgoja je vzgoja po osebnostih.

Vzgojitelj neguje pri mladem človeku one spretnosti, za katere je nadarjen. Nekdo je sposoben za jezike, računar, geograf, pisatelj, gospodarski talent. Vzgojitelj pazi na te sposobnosti ter posveča pri vzgoji njim glavno pažnjo. Drugi šolski predmeti so sicer tudi predpisani, vendar vzgojitelj goji pri svojem učencu **oni predmet predvsem, za katerega je nadarjen** in je pričakovati, da bo v njem izpolnil svojo življensko nalogo najbolje. Mnogo imamo dokazov, da so bili največji umetniki, znanstveniki in celo filozofi v šoli slabi učenci. Umrli največji duhi, ki je zrevolucioniral tehniko, Edison, je bil jako slab dijak.

V Ameriki imajo načelno izvedeno individualno šolsko vzgojo, ki vzgaja za demokracijo in praktično življenje s tem, da vzgojitelj že pri vzgoji mladine zajame vso nje nadarjenost, jo izpopolni in povede v praktično življenje.

Kako čudovito se razlikuje ta vzgoja od evropske. Tudi v Evropi smo imeli filozofe, prvovrstne pedagoge, ki so oznanjali prav isti princip, kakor ga izvajajo v Ameriki. Še zadnja leta so mnogo pisali o delovnih šolah za praktično življenje, jako malo pa se v novjšem času razpravlja o individualni vzgoji. In če se tudi pojavi kje individualist, ga takoj prekriče, ne vzgojni, ampak drugi interesi evropske kulture, ki pomenijo, da se vračamo v dobo stare Sparte in suženjstva.

V veliki zmoti je namreč vzgojna politika, ki posveča vso pažnjo »telesni« vzgoji mladine, kakor na pri-

mer v Italiji. Vsa mladina se mora vojaško izvežbati, vzgojiti v rabičnosti in trpkosti. In v tej svoji vzgoji zanemarija druge družabne dolžnosti, ker jih ne pojmuje. Evropska kultura dobi s tem sterilen rod, nedemokratičen, ki se v praktičnem življenju ne bo znal in ne mogel uveljaviti.

Tako vzgojen narod je obsojen na smrt,

ker ni v njem potrebne življenske sile in spretnosti.

V tem oziru greše vse diktature, ki se premalo zavedajo, da je država delovni narod, da je blagostanje države odvisno od fizičnih in duševnih vrlin naroda ter da je treba predvsem te gojiti za praktično življenje. Če je narod vzgojen za praktično življenje in če se s tem narodom pošteno in pravično ravna, ni nobene nevarnosti za narod in za državo ne doma ne zunaj.

Vrnimo se torej k individualni vzgoji! Evropska kultura nas je speljala na led, ognimo se ledu in vzgajajmo ljudi po sposobnostih in za življenje, ne pa za parade in v divjaštvu, ampak za praktično demokracijo.

Ameriški milijonar je utajil davke. Milijarder Mellon je bil finančni minister v Zedinjenih državah ameriških. Značilno je, da mu je dokazano, da je za časa ministrovanja ogromno oškodoval državo. Davčne oblasti zahtevajo sedaj, da plača nad tri milijone dolarjev in en milijon, ker ni izvrševal obvezne prijave dohodkov. — Mož bo malenkostni znesek plačal. Koliko pa je še prikril, tega ne ve nihče.

Strahovit orkan je opustošil južni del Japonske. Poplavljeni je 16.000 hiš v mnogih mestih. Mnogo se jih je podrlo. V porušenihi šolah je poginilo več stotin otrok. Vihar je bil tako strahovit, da je metal vlake s tračnic. Morje je izstopilo iz bregov in preplavilo velik del dežele.

Če si z naročnino v zastanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Ko so zunaj srečali svoje tovariše z nočne zмене, so bili ti že obveščeni, da bodo začeli z zapolnjevanjem.

»Saj je bil že skrajni čas. Kdo pa bi se še dalje dušil v tem peklju.«

»Tu imate ključ od shrambe. Ali so odrejeni ljudje za dovažanje materijala?«

»Da. Obveščeni so oni v kamnolomu in tudi od tu zunaj nam bodo notri pošiljali. Vozača sta naročena po dva v glavni rov, na deseto in na deveto etažo.« »Ali strop še drži?«

»Sedaj še, ampak če se bo vročina v tej meri stopnjevala, mora pregoreti in se zrušiti.«

»Če bi držalo vsaj še toliko časa, da bi mogli izkop zapolniti.«

Čeprlinov Matic je svetoval svojim bratoma, Mihatu in Cenetu, ki sta delala na nočni zmeni: »Malo žganja bi bilo dobro, če neseta seboj. V tisti prokleti luknji včasih popade človeka slabost, da se komaj na nogah vzdrži.«

»In skrbite, da vam bodo sproti nosili svežo vodo.«

»Je že poskrbljeno; Štih je že vse odredil. Glej, tale voziček bo prišel za nami. Vanj smo zložili ponjave, če bo treba, da si jih namoči-

Boje se svetovnega škandala

Razkrite tajne oboroževalne industrije

Preiskovalna komisija za proučevanje trgovskih »metod« orožne industrije v washingtonskem senatu, se je zadnje dni bavila z vprašanji korupcije, ki jo je ameriška orožna družba »Federal Laboratori Kompani« vršila v južnoameriških državah, kamor je skušala prodati čim več svojih proizvodov. Predstavniki te družbe so pred komisijo izjavili, da so bili primorani se posluževati metod podkupovanja, ker so se tudi ostale evropske konkurenčne firme posluževale enakih načinov. Dalje so prosili, da naj se gotovi dokumenti o tem, ki se nahajajo pri komisiji, ne objavljajo, priznavajoč, da se ne-

kateri orožni industriji počenjali stvari, katerih objavljenje bi moglo popolnoma uničiti ameriško trgovino z državami južne Amerike in bi moglo celo povzročiti resne vojne zapletljaje.

Lahko si predstavljamo, kakih metod se poslužuje ta industrija, ki ne proizvaja vrednot v prid človeštvu, ampak v njegovo bedo in uničenje, če se boji, da bi svet zanje zvedel. In vendar ima ta industrija najodličnejši vpliv v mednarodni politiki. Kedaj se bo človeštvo osvobodilo teh gadov, ki jih redi s svojo srčno krvjo? — — —

Doma in po svetu

Pripadniki macedonskega gibanja v Bolgariji bodo izločeni iz zakonitega varstva. Smel jih bo po tem zakonu preganjati ali pobiti. — S srednjeevropsko civilizacijo se tak zakon ne strinja, čeprav vrši fašizem isto brez zakona.

Poravnava dveh politikov v Rumuniji. V Rumuniji sta bila skregana dr. Julij Maniu (kmetiški voditelj) in Vajde Vojvodu. Sedaj sta spor med seboj poravnala, kar ima za notranjo politiko konsolidujoči pomen v pravcu pred tem sporom.

Strahovita nesreča v Katovicah. Na ozemlju Volbenkovega rova pri Rudu na Čehoslovaškem se je dogodila strahovita nesreča. Iz tamkajšnje separacije premoga odvažajo odpadke in prah z vagoni v bližnje odlagališče. Te vagon vedno spremlja veliko število nezaposlenih, ki potem pobirajo iz blata morda še ostale koščke premoga, jih prodajajo in se s tem preživljajo. V soboto so tak vlak zopet spremljali nezaposleni, kar je iz enega vagona šinil do 20 metrov visok in toliko širok plamen, ki je trajal le štiri sekunde, vendar pa vnel okoli 50 nezaposlenih, ki so goreli kakor žive baklje. Od teh 27 do smrti ožganih, 15 pa težko ranjenih. Nesreča se je najbrže pripetila zaradi tega, ker so iz neprevidnosti naložili na premogovne ostanke tudi pepel.

Predsednik Masaryk, ki je nevarneje obolel, je znatno okreval.

Grillparzer o absolutistični državi. Grillparzar pravi o absolutistični državi: »Od humanitete, preko nacionalitete k bestialiteti!« — Te besede potrjujejo današnji reakcionarni režimi.

Prvikrat iz Vladivostoka v Murmansk. Sovjetski ledolomilec »Litke« je to mnogo tisoč kilometrov dolgo pot skozi severno ledeno morje, prvokrat preplul v 83 dneh. Med potjo je dva ruska parnika osvobodil ledenih okov in nek nasedli angleški parnik je rešil in zvelkel s se-

boj. To je bila prva direktna plova skozi sibirsko ledeno morje, ki je dokazala, da je ta pot v gotovem letnem času in s posebno grajenimi ladjami mogoča. To bo za Sovjete velike važnosti pri eventualnem spopadu na Daljnem vzhodu.

Trust proti ameriškemu tekstilnemu delavstvu. Okoli sto tekstilnih in predilniških tovarn v Zedinjenih državah je osnovalo trust z namenom, da zatro stavko in delavsko organizacijo.

Roparja Lindberghovega otroka so našli. V mesecu marcu 1932 je bil ameriškemu polkovniku Lindberghu ponoči uropan triletni sinček. Roparji so zahtevali od očeta 50.000 dolarjev in jih prejeli. Denar je bil zaznamovan oziroma policiji javljene številke bankovcev. Ko je ropar prejel denar, je pa bil otrok že mrtev. Ropar je bil zloglasni Nemeč Rihard Hauptman, ki je ušel v Nemčiji iz ječe in se dvakrat vtihotapil v Ameriko. Krivdo so ugotovili po njegovi pisavi.

PET KNJIG

II izda letos Cankarjeva družba svojim članom. In sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe za leto 1935.
2. Beer: Zgodovina socialnih bojev, I. knjiga.
3. Beer: Zgodovina socialnih bojev, II. knjiga.
4. Pavel Nizovoj: Ocean, ali kakor je pravi ruski naslov! Pod severnim nebom.
5. Ivan Molek: Sesuti stolp.

Sodrug, sodružica! Ali si že član Cankarjeve družbe? Glej, pet knjig bo letos izšlo in to vse samo za 25 dinarjev članarine. Če pa hočeš samo štiri knjige, pa plačaj 20 Din. Ne odlašaj, ker v začetku oktobra se bodo že knjige razpošiljale in bodo zelo lepe in poučne, pravi tvoj prijatelj.

Tone Maček:

104

Slučaj Kumberger

Ko je pospravila orodje in porinila tudi svoje gare z izkopa v rov, se je začela izmučena šestorica oblačiti. S srajcami so si otrli živote in iztepli premogov prah in blato iz svojih cunj, ki so bile od prisušene nesnage trde ko skorja. Gorinšek je pogledal na uro, ki jo je nosil v žepu sukniča privezano na vrvice in vloženo v zaščitno leseno škatljico.

»Nismo dosti zamudili, saj je že devet.«

Odpravili so se v gosjem maršu in plezali po umazanih lestvah navzgor v glavni rov. Zgonec je klel, ker mu je svetilka ugasnila in je ni mogel več vžgati. Padla mu je bila v lužo in voda je pronikla v njeno notranjost, zato se vžigalni trak ni več vnel. V jezi jo je telebnil ob tla, pri tem pa se mu je še steklo razbilo.

»Kaj pa noriš?« so ga oštevali. »Ali si tako dobro zaslužil, da lahko denar proč mečeš?«

»Ah kaj, šest krajcarev za steklo gori ali doli, človek si pa le malo jezo ohladi.«

mo in se zavijemo vanje, in pa štiri plinske maske. Dve maski sta pokvarjeni, več ko šest jih pa rudnik nima.«

»To bo hudičevo »zecanje«. V normalnih razmerah bi bili gotovi v dveh, treh dneh, tu pa se bomo najmanj en teden mudili.«

Mimo je prišel nadzornik zunanjega prometa in Gorinšek ga je opozoril:

»So vam kaj povedali radi materijala za »zecanje« na osmi?«

»Že vem. Sem že naročil priklopiti 6 vagončkov k prvemu vlaku.«

Medtem so sopihali stroji v strojnem poslopju in so z močnimi sunki iztiskali paro po cevi skozi zid na prosto, kakor težko obložena lokomotiva, ko se požene v tek. Strojin je stal z nogo na železni plošči in v vsaki roki držal po eno zavorno ročico in je nepremično zrl na spuščalno merilo, ki je kot velikanski tlakomer stalo pred njim in je pozorno sledil kazalcema, ki sta se izmenoma dvigala in padala in z metri označevala višino, na kateri se nahaja spuščajoča ali dvigajoča se kletka v šahtu. Ogromni bobni, na katerih so se odvijale in navijale spuščalne vrvi, so se na strojnikovi

desni in levi z neznansko brzino vrteli okrog svoje osi. Vsakih toliko sekund je zabnel električni zvonec in na ta znak je strojinik pritegnil desno ali levo ročico in na naslednji znak jo je zopet odrinil od sebe. Tako je napenjal svoj vid, svoj posluš in svoje mišice neumorno celih osem ur in največkrat ni utegnil izpiti svoje kave, ki si jo je prinesel seboj. Če je kdaj bil prisiljen iti na potrebo, je radi tega ves promet zastal in takoj je pritekel nadzornik gledat, kaj se je zgodilo. Le redkokdaj, kadar je pod separacijo zmanjkalo železniških vagonov, da ni bilo kam sipati, ali kadar se je v jami v glavnem rovu prevrnil vlak v kanal, da nalaganci kletk niso imeli kaj podajati v kletke, se je mogel strojinik nekoliko oddahnuti. In tako dan za dnevom, leto za letom, je moral strojinik poleg svojega telesnega in duševnega napora nositi tudi težko odgovornost za življenja rudarjev, ki so se poverila njegovim kletkam. Bognedaj, da bi bil v službi raztresen ali pa celo pijan, mogla bi se zgoditi po njegovi krivdi v šahtu največja nesreča, ki bi poleg materialnih zahtevala lahko tudi veliko človeških žrtev.

Ljubljana

Veliko Ljubljano vendar dobimo

Sreski načelnik ljubljanske okolice je povabil dne 21. t. m. na neobvezen razgovor nekaj okoliških županov in odbornikov. Navzoči so bili viški župan in dva odbornika, župan iz Most in pet odbornikov, župan iz Zg. Šiške in trije odborniki ter zastopnik občin Rudnik in Dobrunje. Navzoča sta bila tudi zastopnik mestne občine in poslanec za ljubljansko okolico. Predstavniki gospodarstva iz okoliških občin nasprotujejo priključitvi zaradi večjih davščin, nameščenci pa so za priključitev. Podjetniki tudi pravijo, da bo za delavce slabše, ker se bodo stanovanja podražila in se bodo morali seliti še dalje na periferijo. Tudi banska uprava skliče posvetovanje, narkar predloži v najkrajšem času po-

ročilo notranjemu ministru v odločitev. — Za delavce in nameščence je priključitev okoliških občin prej nujna zadeva kakor v škodo. Neresnično pa je, da so v ljubljanski okolici stanovanja poceni. Enako draga so kakor v mestu. Le to je, da je v okolici več majhnih neprimernih stanovanj kakor v mestu. Tista so morda cenejša. Za občino je priključitev okoliških občin istotako pomembna, ker s tem dobi veliko število konzumentov, ki so sedaj zunaj mesta, da si delajo v Ljubljani. Občina pa ima tudi velike socialne naloge, ki se v veliki občini lažje vrše, ker je več dohodkov. V današnjih dneh pa občine morajo posvečati vse moči socialni skrbi.

Maribor

Mariborska delavska kulturna in sportska društva

prirede pod pokroviteljstvom »Strokovne komisije« v nedeljo, dne 30. septembra 1934 na igrišču D. S. K.

»Svobode« pri Magdalenskem parku svoj

I. delavski kulturni dan

Sodeluje 18 delavskih društev s 400 osebami.

Obisk te prireditve je napovedala tudi Strokovna komisija in »Svoboda« iz Kranja, Ljubljane, Celja, Ptuja, Ruš, Fale, itd. Sodrugi in sodrugi bodo prispeli z posebnim vlakom.

Ljubljanski in kranjski sodruzi obiščejo mariborske. V nedeljo, dne 30. septembra bodo prišli na I. mariborski delavski dan sodrugi in sodruzi iz Ljubljane in Kranja. Z njimi bo prišla tudi ljubljanska delavska godba »Zarja« (34 godbenikov), ki bo priredila v mestnem parku

promenadni koncert

v času od 11. do 12.30 ure.

Spred koncerta je tak-le:

1. Fučik: Vstop gladijatorjev. Koračnica.
2. A. B.: Delavski pozdrav. Pesem. (Zdravo hrabri bojevniki.)
3. Trojan: Slavnostna overtura.
4. Scheu-Skorpik: Vzburjenje duhov.
5. Sobčenko: Trojka, ruska pesem.

Predlog za veliki Maribor — predložen

Upravni odbor mariborske mestne občine je minuli teden na svoji zadnji seji razpravljal o vprašanju priključitve okoliških občin k mestu in sklenil, da se predloži banski upravi oz. notranjemu ministru tozadeven predlog za priključitev, ki ga je že svoječasnno formuliral občinski svet. Na podlagi tega predloga bi se

Pomanjkanje prostorov in učnih moči na meščanski šoli. Na roditeljskem sestanku, ki se je vršil minulo soboto je bilo ugotovljeno, da je letos vpisanih v meščanski šoli nad 800 učencev in učenk. Dosedanji prostori meščanske šole so mnogo premalhi, ker zadoščajo kvečjemu za 13 razredov in se mora en razred vedno seliti. Začasna rešitev je mišljena tako, da bi se otvorila dva razreda na dekliški osnovni šoli v Cankarjevi ulici, dva pa na opuščnem ženskem učiteljskem v Razlagovi ulici. Za najnujnejšo opremo in adaptacijo bi bilo potrebno Din 10.000.—. Primanjkuje pa osem učnih moči, ki so neobhodno potrebne in bi morale biti takoj nameščene, ako se hoče preprečiti, da ne bo pouk trpel. To bi bila seveda le začasna rešitev, ker bo slej ko prej vendarle morala biti zgrajena nova meščanska šola na desnem bregu Drave. Pomoč je nujno potrebna. Tu ne sme biti izgovora, temveč je potrebno, da se čimprej najde potreben kredit in zgradi novo poslopje vsaj z 12 razredi in ostalimi pritliklinami. Na roditeljskem sestanku je bil izvoljen poseben odbor, ki bo že te dni odposlal posebno deputacijo h gospodu banu in županu mariborske občine. S posebno spomenico pa bo obveščeno tudi pristojno ministrstvo, občinski svetniki mestne občine in odborniki okoliških občin. Upati je, da bo mestna občina priskočila na pomoč in dovolila znesek, ki je potreben za opremo zasilnih razredov. Najnujnejša pa je seveda takojšnja namestitve potrebnih učnih moči. Vprašanje nove meščanske šole pa je neodložljivo in poleg pomanjkanja prostorov, ki ga čutijo osnovne šole na desnem bregu eno izmed najbolj perečih vprašanj. Zmeda pri nakazovanju železničarskih razlik. Poročali smo, da je železniška uprava nakazala za tožbe vpokojenih železničarjev in vdov, ki jih zastopa dr. Reisman, zopet okrog pol milijona Din za razlike med

Začetek ob 15. (3.) uri. Vstopnine ni!

Mariborski delavci!

30. september 1934 je Vaš dan!

Spominski znaki se dobivajo pri vseh zaupnikih! Naj nihče ne manjka! — Odbor.

6. Grbais: Lepa naša domovina. Venček jugoslovanskih nar. pesmi.
7. Cerar Danilo: Od Urala do Bajkala. Venček ruskih nar. pesmi.
8. K. L. King: Noč v juniju. Serenada.
9. Sobčenko: Rdeči sarafan. Venček ruskih pesmi.
10. Trojan: Ciganski tabor.
11. Fait: V luninih nočeh.
12. Blankenburg: Slovo gladijatorjev. Koračnica.

Vse sodruge in sodruzi opozarjamo že danes na ta promenadni koncert in jih obenem vabimo, da se ga udeleže v čim večjem številu. Pokažimo ljubljanskemu delavstvu, da znamo ceniti njegovo pozornost, ki nam jo bo izkazalo z obiskom naše velike kulturne prireditve.

naj okoliške občine priključile v onem obsegu, v katerem so se nahajale, preden je bila izvršena komasacija. Proti temu predlogu bodo gotovo protestirali posamezni lokalni patrijoti, kar pa se ne sme smatrati za voljo večine prizadetih občanov. Ako pride do priključitve, bi Maribor štel okrog 55.000 prebivalcev.

iz leta 1923-24. Pri nakazovanju pa so pri direkciji zamešali celo vrsto imen, tako da potem poštna uprava razlik ni mogla izročiti, ker se je glasil naslov za vdove na ime že pokojnega moža, ali očeta za otroke. Drugim zopet so bila njihova imena napačno napisana in vsled te zmešnjave nebroj ljudi še ni dobilo razlik izplačanih. Pošta je morala denar vrniti v Ljubljano, da se pomote popravijo.

Sedem mesecev že čakajo na pokojnine. V Mariboru je mnogo železniških uslužbencev, ki so bili meseca marca upokojeni. Zadnje plačo so prejeli meseca februarja t. l., od tega časa dalje pa čakajo na pokojnino, ki se jim doslej niti v obliki akontacije ni izplačala. Med prizadetimi so družinski očetje, ki se nahajajo v strašni bedi. Hišni lastniki jih podijo iz stanovanj, trgovci zahtevajo plačilo življenjskih potrebščin, nimajo sredstev za šolanje svojih otrok, vrhu tega pa se bliža zima in se bodo izdatki še povečali. Vse dosedanje prošnje so bile zaman. Ali bodo ti reveži res prisiljeni terjati to, kar jim pripada, potom sodišča?

Posledice odpovedi železničarskih stanovanj. Zadnjič smo poročali, kakšne težave so nastale pri deložacijah odpovedanih stanovanj v železničarski koloniji. Mariborska občina se je uprla zahtevi železniške uprave, da bi izvršila izpraznitev stanovanj. Nastale pa so tudi še druge zmešnjave in težave. Ko so spomladi železničarjem v koloniji ta stanovanja odpovedali, so prišli novi reflektanti že kar tudi na vrtove stanovanj, ki so si jih dosedanja najemniki že prekopalni in nasadili, pa so jih hoteli novi najemniki čez noč prevzeti in za sebe posejati. Eden prizadetih starih najemnikov je vsled tega vložil proti lubeznivemu tovarišu in njegovi ženi tožbo na plačilo odškodnine v znesku okrog 600 Din in se je ravno ta teden vršila razprava pri sodišču. Tožena re-

flektanta novega stanovanja sta se izgovarjala na direkcijo, gospoda svetnika Podboja in dr. Zmazeka, ki nakazujeta stanovanja in na sekcijo v Mariboru. Sodnik jih je poučil, da je za deložacijo merodajno edino sodišče in da se naj radi tega obrneta za event. škodo na te gospode pri železnici, če so jim dali napačne pravne pouke. Sodnik je toženima prigovarjal, da se poravnata, ker nihče ne sme sam vdreti v tuja stanovanja brez sodne odločbe. Poravnava ni uspela in se bo pri prihodnji razpravi ugotavljala vrednost nastale škode.

In kaj se je še zgodilo? Pa še nekaj drugega je povzročila ta odpoved stanovanj. Razburjeni železničar, ki je kot kotlar v službi že oglušil, se je pri prihodu novega najemnika tako razburil, da je baje izrekel neke žaljivke glede gg. pri direkciji. Po uvedeni disciplinarni preiskavi je bil vsled tega kaznovan z mesečnimi odtegljaji 132 Din za eno leto, torej skupaj z zneskom Din 1.584.—. Ovadil ga je pri upravi železnice novi najemnik, tovariš-železničar...

Pobalinstvo. V noči od sobote na nedeljo je nek nesramnež dokazal svojo kulturo na mizi v takozvanem »Monte Carlu« v mestnem parku, kjer navadno kartajo upokojenci, ki nimajo sredstev, da bi posedali po gostilnah. Odkar se je udomačilo v našem mestu razbijanje in mazanje napisnih tabel, tudi taka nesramnost več ne prese- neča. Je pa vsekakor to dejanje fotografija pobalinstva, ki se je pri nas razpaslo.

Taksi zavozil v avtobus. Minuli ponedeljek je na križišču Delavske in Koseskega ulice zavozil avtotaksi iz Studencev v mestni avtobus. V avtotaksiju se je vozila babica z novorojenčkom in otro. Slednja je dobila pri trčenju lažje poškodbe. Materialna škoda je velika, ker je avtobus kakor

tudi taksi hudo poškodovan. Soferja mestnega avtobusa ne zadene nobena krivda, ker je vozil pravilno.

SK Svoboda. Opozarjamo vse člane sportnega odseka, da se vrši članski sestanek v četrtek ob 8. uri v klubovem lokalu. Na dnevnem redu je prvenstvena tekma v Čakovcu in Delavski kulturni dan. — Udeležba za vse strogo obvezna!

Strokovni pokret

Strokovni teden v Mariboru

Krajevni medstrokovni odbor je na svoji zadnji seji sklenil prirediti strokovni teden, ki se bo vršil od 23. do 30. t. m. V tem času je dolžnost vseh organiziranih delavcev, da vršijo živalno agitacijo za ojačenje strokovnega pokreta in pridobivanje novih članov strokovnim in kulturnim organizacijam ter nove naročnike delavskemu tisku. V tem času se bodo vršila zborovanja vseh strok, kot zaključek strokovnega tedna pa še pripravila prireditve I. kulturni in sportski dan, ki se bo vršil na prostem, in sicer na igrišču DSK »Svoboda«. Delavci in delavke zavedajte se, da boste zamogli ščititi pridobljene pravice samo s pomočjo močnega delavskega časopisja in borbenih svobodnih strokovnih organizacij; zato organizirajte se, podpirajte kulturna društva in širite naš tisk.

Celje

Združitev mestne in okoliške občine

je po zanesljivih informacijah tik pred izvršitvijo. Ogromna večina prebivalstva bo to dejstvo z odkritosrčnim veseljem pozdravila. Dosedaj sta bili obe občini po življenjski nujnosti sicer eno telo, razbita na dva dela, da sta drugo drugemu delala napotje. Če se oba dela združita, bo iz njih nastalo mesto z 19 tisoč prebivalci, ki bo imelo vse drugačne izgleda za svojo gospodarsko in socialno politiko, kakor jih ima sedaj. Pri mestnem načelniku g. dr. Goricanu se je zglasilo te dni vse polno deputacij mestnega in okoliškega prebivalstva, med njimi tudi

Na kulturni dan v Maribor se bodo peljali tudi Celjani in sicer v dveh velikih avtobusih. Na razpolago je še nekaj mest in naj se interesenti javijo pri Svobodi ali kovinarjih, ali v pisarni Delavske zbornice. Cena okoli Din 35.— tja in nazaj.

V Westnovi tovarni po naših informacijah še ni razpisano pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe. Ne samo delavci, tudi drugi sloji našega prebivalstva iskreno žele, da bi med tovarno in delavstvom prišlo čim preje do sporazuma in, da bi se napravila solidna kolektivna pogodba, ki bi delavstvu in vodstvu tovarne zagantirala siguren razvoj. Ker vlada za stvar največji interes v vsej naši javnosti, bomo čim pride do kakih sprememb situacije obširno poročali.

O socialno-političnih problemih je predaval preteklo nedeljo dopoldne v Unionu uradnik Ministrstva za socialno politiko g. dr. Cvetko Šribar. Poleg članov društva Ju-

zastopniki naših delavskih in nameščenskih organizacij, ki so mu izročile spomenice, v katerih pozdravljajo stremljenja za združitev. Kako zelo imata obe občini enak značaj prebivalstva, se vidi že iz tega, da ima okoliška občina samo 10 odstotkov kmetijskega prebivalstva, vsi drugi pa so: delavci, nameščenci in obrtniki. Po združitvi bo ta odstotek še manjši in bo znašal med 19.000 prebivalci samo 972 oseb, ki se bavijo s kmetijskim poslom, torej, komaj dobrih 5 odstotkov. Združitev obeh občin predstavlja važen socialen čin, zato ga najtoplejše pozdravljamo.

goslovanskih akademikov, ki je zborovanje organiziralo, je posetilo predavanje tudi okoli 70 zaupnikov naših delavskih in nameščenskih organizacij. Predavatelj je v poljudnem referatu prikazal nazorno sliko naše socialno-politične zakonodaje in delovanja raznih socialno-političnih institucij, za kar je žel od pazljivih poslušalcev burno pohvalo. Na koncu predavanja se je vršila interesantna debata, v katero je posegla cela vrsta poslušalcev, stavljač predavatelju razna vprašanja, tičoča se socialne politike. — Celjski akademiki so s tem predavanjem pokazali, da hočejo stopiti z višokega piedestala, na katerem je stala doslej slovenska inteligenca, med ljudstvo in skupno z njim reševati ne ba lahka življenjska vprašanja. Naj bodo prepričani, da je to edina pot, ki vodi od besed k dejanjem, od teorije v prakso. Koristi od tega delovanja bodo imeli oboji, ljudstvo, ki potrebuje inteligentnih voditeljev, akademiki pa zaslonbe širokih dlani našega pridnega delavca.

Trbovlje

Prevzem občinskih poslov. Dne 26. septembra bo prevzel novoizvoljeni občinski zastop Združene delavske kmečke in obrtniške liste z županom s. Klenovškom na čelu občinske posle. S. Klenovšek je bil že drugič izvoljen za župana in je nad deset let uspešno zastopal delavske interese na občini.

Delavski občinski zastop se v polni meri zaveda svojih nalog. Ni prvikrat, da je bilo delavsko zastopstvo na občini. Blagodejni vpliv prejšnjega socialističnega delavskega zastopstva se še čuti dandanes.

54 delavskih stanovanj je trenutno ublažilo stanovanjsko bedo in nudilo revnim občanom streho, katere je vrgla TPD po 35 letih službovanja iz stanovanja. S tem se je tudi onemogočilo hišnim posestnikom zahtevati previsoko najemnino.

Pol milijona dinarjev, ki jih je tedanj delavski občinski zastop izglasoval za staroupokojence in reveže je rešilo te nesrečneže počasnega umiranja od lakote, ker se jim je nudila vsaj skromna podpora.

V prosvetnem oziru nam je najlepši zgled meščanska šola, ki je simbol stremljenja delavskih zastopnikov po izobrazbi. Ko so bili delavski zastopniki na občini starišem ni bilo treba kupovati šolske potrebščne svojim žloobveznim otrokom.

V zdravstvenem oziru pričajo kopalnica, klavnica in drugi objekti o delavnosti delavskega zastopstva.

Pri zadnjih volitvah ni združena delavska, kmetijska in obrtniška lista obljubovala svojim volilcem ničesar. Nasprotna lista je obljubovala vse, in poleg obljub je temeljito pogorela. Res je težko voditi obči-

no, kjer je veliko potreb in prazna blagajna, vendar pa lahko pričakujejo delavec, kmet in obrtnik, da se bo storilo za nje več, kakor se je storilo sedaj.

Eno, kar se lahko že v naprej zagotovi delavcu, kmetu in obrtniku je, da bo z novim občinskim zastopom postal zopet delavec, kmet in obrtnik enakopraven občan, ker bodo morali uitihi šepetalci, kateri so si hoteli s tem, da so prikazovali delavca, kmeta in obrtnika, ki so temelji in stebri države in občine, kot manj vredne državljane, kovati svoj politični kapital.

Sedanji občinski odbor bo gotovo upošteval vse modre in pošteno nasvete, odločno pa bo pobijal demagogijo, kakor tudi destruktivna stremljenja.

Trenutno se niti ne da ugotoviti, kakšne so razmere na občini Trbovlje, ker so že dolgo vladali posamezniki brez vsakega nadzorstva občanov. Zavest je pa tukaj, da bo sedanji občinski zastop storil vse, kar se storita da za delavca, kmeta in obrtnika.

Lesce

Delovanje leščanske »Svobode«. Iz našega kraja ni mnogo vesti, čeprav naše gibanje ne spi. Strokovna organizacija ni sicer tako močna kakor bi lahko bila in zaradi tega ne dosega tudi tako vidnih uspehov kakor bi jih lahko, čeprav kar naprej bije trd boj za ohranitev delavskih pravic in za uveljavljenje socialnih določb posameznih socialno-političnih zakonov. Toda tem bolj agilna je dve leti sem naša kulturna organizacija »Svoboda«, ki se kar naprej razvija in deluje v vedno boljšem okvirju in čimbolj združuje okoli sebe leščansko delavstvo, pa tudi male kmete in obrtnike. Poglejmo to delo n. pr. po statistiki, ki jo je podružnica napravila za dobo od 5. marca 1933 do 4. marca 1934: V tem

razdobju je imela podružnica 18 prireditev in to dvoje slavnostnih predavanj (o Karlu Marxu in Ivanu Cankarju), 9 skriptičnih predavanj (o franc. revoluciji, Novem Dunaju, strahotah svet. vojne, o Španiji, postanku in razvoju življenja, o petroleju, o čudežih vsemirja, o spolnem vprašanju mladine in o telesni kulturi in delavskem sportu), dalje 2 predstavi »Rdečih rož«, 1 izlet, 1 družabni večer in tri veselice oz. vinske trgateve. Tudi knjižnica je delovala prav lepo. Imela je v tem razdobju 299 obiskovalcev, ki so si izposodili 569 knjig in plačali Din 426.50 izposojnine. Knjižnica si je nabavila 15 novih knjig. Poleg vsega tega je bilo v podružnici 22 odborovih sej, 1 članski sestanek, dopisov je bilo sprejetih 92, odposlanih pa 111. Kakor je torej videti iz gorenjega, je kulturno gibanje leščanskih sodrugov res živahno in kakor je bilo živahno v minuli sezoni, tako živahno hoče biti tudi v novi sezoni, v katero stopa polno najboljših načrtov in kar je glavno: močne volje in bistrega pogleda. Zda se je osnoval pri nas še tudi pevski odsek in upamo, da bo kmalu dosegel tolikšno izvežbanost, da lahko pokaže vsem in vsakomur, kaj znajo in kaj zmorejo leščanski delavci. Torej kvišku glave — in čvrsto naprej po točno začrtanih ciljih. Družnost vsem, ki sta jim svoboda in boljša bodočnost delavstva sveta.

Jesenice

Spomin izpred dvajsetih let

V chicaški »Prosveti« z dne 16. avg. t. l. čitamo pod nazivom »Tri vagone prič« tole mično zgodbo z Jesenic: Majhen jubilej naj zabeležimo. Pred 20 leti, leta 1914, en dan po vojni napovedi, je imel znani, zdaj že sivolasi, a še vedno gibčni delavski borec, sodrug Nace Mihevc shod na Jesenicah. Ko je govoril, je nenadoma obkolila govorniški oder patrola žandarjev z županom, klerikalcem Cebularjem na čelu, ter je aretirala s. Mihevca, češ, da je govoril proti cesarju. Obtožen je bil torej veleizdaje. V Kranjski gori je čakal razprave. Za zagovornika je prišel tržaški odvetnik dr. Feriolja. Ko je videl, da govore proti Mihevcu štiri prič, in to žandarji, je Nacetu dejal: »Proti štirim žandarjem moraš imeti najmanj en vagon prič!« K sreči pa so imeli na Jesenicah v tovarni ravno inventuro in delo je počivalo. Tako se je na dan razprave pripeljalo v Kranjsko goro kar trije vagoni prič, samih delavcev-kovinarjev. In pričali so za Mihevčovo nedolžnost in Nace je bil oprščen!

O delavskem parku je objavil pred tednom dni simpatično poročilo tudi »Slovenski Narod«, ki je s tem napravil svojo dolžnost, dasi kasno, pa vendar. Zanimalo bi nas pa vendar še, če bi nam pojasnil zadevo parka Hrenovce, o katerem smo tudi zadnjič poročali, kako prijetno bi bilo, če bi ga KID javnosti dala na razpolago. Morda so ljudje okoli »Naroda« o tej stvari bolj poučeni kakor mi.

Slovenska Bistrica

Mlada in vendar zelo agilna podružnica »Svobode« je priredila dne 8. t. m. svojo poletno veselico s pevskim koncertom. Prireditelj je v vsakem oziru lepo uspela in dokazala agilnost in zanimanje do izobrazbe slovenjebistriškega delavstva. Aranžman je bil skromen, ali ravno radi tega je bila prireditev toliko bolj intimna in povsem proletarskega značaja, kar bodi povedano v čast slovenjebistriškemu delavcem Svobodašem. Prvi nastop pevskega zbora nas je v resnici presenetil. Zapel je štiri delavske pesmi zaporedoma, s katerimi si je takoj pridobil naša srca. Opazili smo, da je zbor — za lokalne prilike — dovolj številen in da ima dober glasbeni material. Pevci so bili navdušeni in obenem ponosni, da so proletarski pevci. Pokazali so dobro voljo. Ako bodo vztrajni, ne bo dolgo, ko bodo lahko nastopili tudi v vsakem večjem mestu. — Po odpevanju delavskih pesmi so zapeli tudi več lahkih in ljubkih narodnih pesmi, tako, da smo se morali čuditi, kako da so se jih v tako kratkem času naučili toliko število. Tudi pevovodji gre za velik napor pri vajah splošno priznane. Ostali del programa je obsegal razne zabavne igre in ples — tako, da so bili vsi navzoči (med katerimi je bilo več sodrugov in sodružic iz Maribora) dobro razpoloženi in razigrani, da je čas dokaj hitro minil. Ob slovesu so pevci zapeli pozdravno pesem mariborskim sodrugom, kateri so odšli s klici: »Na svidenje v Mariboru, na Delavskem kulturnem dnevu 30. septembra.« — Vsem sodrugom iz Slov. Bistrice priporočamo, da započeto delo, ki je rodilo že tako lepe sadove in ki jim je pridobilo tako lep ugled, še pogumnejše nadaljujejo. Vsi v strokovno organizacijo in v »Svobodo«, naj bo geslo delavcev — ker le tako si bomo pridobili pravice, ki jih še nimamo in boljše bodočnost delavskemu razredu.

„Priatelj Prirode“

Priatelj Prirode, podružnica Ljubljana, priredi v nedeljo, 30. septembra izlet na Kurašček, Krvavo peč, nazaj skozi Iški vintgar, Iško vas. Odhod ob 5.44 z vlakom do Skofljice, povratek ob pol 8. zvečer. — Prijatelji in izletniki vabljani. — Društvo sprejema prijave za članstvo P. P. v Delavski zbornici, l. nadstr., levo. Družnost!

Strokovno gibanje

med delavstvom se je v zadnji dobi začelo živahno razvijati radi razmer, ki se vedno slabšajo. Posebno v tekstilni industriji so bile razmere jako slabe. Zelo slabo se je godilo delavkam v tovarni perila Joško Povh, ki je pred štirimi leti postavil tovarno, katero je hotel v kar najkrajšem času amortizirati in si pri tem še kupiti lepo vilo, kar se mu je tudi posrečilo. Vse to je mogel doseči le z racionalnim obdelovanjem delavcev in njihovih mezd.

Pri ustanovitvi tovarne so bile razmere kolikor toliko znosne, ker je podjetnik hotel privabiti v svojo tovarno delavke iz bivše tov. Medic in Povh. Lepim obljubam o primernih mezdah in drugih ugodnostih je sledilo mnogo delavk, ki pa so bile kmalu razočarane. Sledile so redukcije mezd, katerim se delavke radi svoje neednosti in nezavednosti niso mogle ubraniti. Toda delavke so morale pristopiti tudi na izplačilo mezd v blagu, akoravno jim je bilo pri nastopu službe izrecno obljubljeno izplačevanje mezd v denarju. Tedaj pa se jim je redno odtrgovalo od njihovega tedenskega zaslužka po 50 do 100 Din, ne glede na to, ali je imela delavka dolg ali ne. Podjetje je vplivalo na delavke, da so morali vsi družinski člani kupovati blago v trgovini g. Povha in če se je o kom izvedelo, da je kupoval pri kakih drugi tvrdki, je bila delavka na to opozorjena ali pa se ji je celo zvišala kvota zaslužka, katero je morala vzeti v blagu.

Tudi drugače so bile delavke prizadete na nairazličnejše načine. Same so morale plačevati obrabljene dele kot so gonilni jermeni pri strojih, zlomljene šivanke in podobno. Za čiščenje prostorov so morale skrbeti delavke same med delom in ko so zahtevale, da naj to dela kdo drugi po delovnem času, jim je bilo sporočeno, da bodo morale plačati snazjenje iz svojih zaslužkov. In tako so morale med delom vdihavati prah, katerega je v tekstilnih tovarnah vedno dosti, odnosno snaziti same.

Nekrščanska zavist

O zbirkah za preganjane — in za pogane

»Slovencu« ni všeč, da pobirajo nacionalistično usmerjeni Nemci v Mariboru za hitlerjevske begunce. To je njegova stvar, v katero bi se ne spuščali, če bi se pri tem, ne bil zaletel tudi v socialiste. Prosimo, tisti »Slovenec«, ki ima v svojih nedeljskih izdajah za »Frtaučkuga Gustlna« in »Kurenčkovo Nežo« natančno toliko prostora, kakor za delavska vprašanja. Še za »otroški kotiček« ga ima več, da ne govorimo o borzi in športni rubriki, ki kakopak slovenskega kmeta silno zanima. Tudi to je njegova stvar. Mislimo pa, da je dovoljeno zbirati vsakomur vsaj toliko časa, dokler bo dovoljeno zbirati za zamorčke v Afriki in za Kineze v Aziji. S tem se bo moral sprijazniti tudi »Slovenec« in vsi okrog njega. Naš odnos do hitlerizma je znan, pa se iz tega našega stališča ne sme sklepati, da ga odobravamo. »Slovenec« je namreč nadut, pa bi si hitro kaj izmislil.

S svojo objestnostjo nas je »Slovenec« izzval, da smo načeli vprašanje misijonov v zamorskih deželah. Temu vprašanju posveča naša javnost vse pre malo pažnje. Svoje dni je bilo: Kamor misijonar, tja trgovec, a za tem vojak. Po večini je tako še danes, kjer trgovina že ni prebitek misijonarja. Najčesče je pa misijonar obenem tudi trgovec. Na zapadu je zadnja leta Rim precej izgubil. Franciji pred vojno so hočeš nočeš morali slediti po vojni še nekatere države. Agrarne reforme v najraznejših oblikah so znatno skrčile dohodke mrtve roke. Propad Habsburžanov je silno stisnil mošnjo Petrovega novčiča. Usiha pa ta tudi sicer radi naraščajoče gospodarske krize po vsem svetu. Revščina navsezadnje še ni tak škodljivec nabiralnikov, saj je znano, da je

dotok Petrovega novčiča bil vedno največji ravno iz najsiromašnejših dežel:

Španije, Portugala, Italije, Mehike i. dr. Narastle so potrebe, ne debel se pa z njimi vred tudi bisaga.

Razliko je treba kako izgledati, zakaj izdatki rastejo še vedno iz dneva v dan. Diplomacija je draga. Ugrizniti je bilo treba najprej v kislno jabolko in se zadovoljiti z okrnjenim Città die Vatikanom. Brez tega bi ne bilo milijonske odškodnine, tako krvavo potrebne. Kaj zato, če je šla bajka o »jetniku« v staro šaro. Nekaj časa je bilo še treba ropotati zopet fašizem — bilo bi presumljivo, če bi bil teatarski grom prenehal čez noč. Lepo počasi, kakor nazorno prikazujejo ponedeljske številke »Slovenca«.

A vse to ni zadostovalo. Kaj torej? »Katoliška akcija!« Katoliški tisk je v nevarnosti, zatorej na delo! Dejansko je to pokret, ki naj okrepi klerikalizem in pomnoži dohodke. Predvojne organizacije, ki so v katoliških državah predstavljale takorekoč državno silo, je treba nadomestiti. Nadomesti naj jih

»Katoliška akcija«.

Na stvari nič ne spremeni, če se jo skuša prikazati kot verski pokret, kot popolnoma versko organizacijo. Cilji so isti, samo taktika je druga.

Novo mesto

Tedenski zaslužek posamezne delavke se giblje med 80 in 150 Din pri 10—11 urnem delovnem času, za kar pa g. podjetnik dosedaj še ni imel dovoljenja.

Pred nekaj dnevi, po dolgem potovanju g. šefa s sinom po inozemstvu, je podjetje naznanilo novo znižanje mezd, katero bi pomenilo tako zmanjšanje zaslužka, da bi ogrožalo resno obstoj delavkam. Tedenski zaslužek bi se znižal za 25 do 30 odstotkov in bi podjetje po cenitvi tekstilnega strokovnjaka pridobilo v teku 3 mesecev Din 30.000 do 35.000. Podjetje iste vrste v mestu je plačevalo dosedaj večje mezde. Delavstvo je videlo, da pod takšnimi pogoji ne more delati in se je posvetovalo, kaj naj ukrene. To napeto situacijo je poslabšal podjetnik z odpustom dveh delavk. Delavke so uvidele, da bodo na ta način prisiljene pristati na novo znižanje mezd in so radi tega prenehale z delom, dokler se ne uredi zahteve, ki so jih delavke pisмено izročile podjetju. Delavke zahtevajo preklic odpusta delavk, povračilo izgubljenega zaslužka in sklenitev kolektivne pogodbe z delavsko strokovno organizacijo, do katere bo imelo delavstvo zaupanje.

Delavke so se obrnile na Splošno delavsko strokovno zvezo v Ljubljani, naj bi se ustanovila v Novem mestu podružnica, ki bi združevala vse delavstvo v Novem mestu v močni organizaciji, ki bi mogla kljubovati svojim razrednim nasprotnikom.

Delavstvo se je pri nas dolgo bato stori-ti ta korak, toda razmere so ga prisilile k temu. Danes se zaveda, da bo le v svobodni, razredno zavedni organizaciji moglo braniti svoje človeške pravice.

Prepričani smo, da bodo delavke tovarne Povh srečno dokončale svojo borbo, saj stoji na njih strani vse pošteno čuteče prebivalstvo, in s tem pokazale tudi drugim delavcem in delavkam, kaj opravi dobra organizacija in delavska zavednost.

raziti s številkami, v valuti — zemlja je pognojena.

Drugače je z

misijoni.

V Afriki, Kitaju, Vzhodni Indiji in drugod je še dosti zemlje, pušče in neobdelane. Dobi se poceni, zastoni. Še bog, če jo kdo hoče. Tja so obrnjene oči Rima. Organiziral je zbirke za uboge pogane. Grešne duše po vsem svetu si trgajo od ust, da s pogansko dušo rešijo še svojo. Zastonj tudi grešna duša ne da nič, hoče imeti dobiček. Tako so vzgojene, in takih rabi Rim. Blago za blago. Denar je tu. Tam kje v Aziji se postavi najprej koliba. Misijonar razgrne svojo robo: ogledalca, steklene bisere, pisane rute. Pogani zijajo, sčasoma postanejo zaupljivi. Tega boli trebuh — dá mu aspirine; onega zob — dá mu kapljic. Bolečine so prenehale: čudež! Začne se z delom. Tudi pogani ne živijo samo od zraka, dobro mu dá pest riža. Šola se napolni. Spreobrnjen pogani je cenena delovna sila. Postavi se cerkva, zraven farovž, gospodarska poslopja. Za zveličanje svoje duše (ali za pest riža) trebi spreobrnjen pogani džunglo, spremeni jo goščo in močvaro v rodovitno vrt. Prej nerodovita zemlja donša bombaž, sladkorni trs, riž, žito, kavčuk itd. Naselbina narašča. Poražajo se delavnice, trgovine, tovarne.

To je tisto, kar daje misijonstvu pokretu pogonsko silo. Pridobivanje posestev. Na misijonskih plantažah se prideluje in izdeluje vse mogoče. Za lastno potrebo in za prodajo. Ne glede na vrednost proizvodnje, raste tudi vrednost zemljišč. V dvajset, trideset letih so vredna stokrat, tisočkrat več. Po par letih se misijonske postaje vzdržujejo same, vrh tega donšajo še lep dobiček. Nov dotok denarja je za ustanavljanje novih postaj ali za povečanje starih in nove investicije.

Računi Rima so popolnoma gospodarski, materialistični. Zato in samo zato taka propaganda za misijone. V zgodovini Slovencev je

zbirka misijonarja Kereca

brez primere. V pičem letu je zbral nad pol milijona dinarjev! V času največje bede. Brez hrušča. Samo za ljubljanski »Narodni dom« in skofijsko gimnazijo v Št. Vidu se je zbralo več, računano v današnji valuti. A pri teh zbirkah je sodelovalo tisoče ljudi desetletja, dočim je Kerec prišel in odšel tiho kot podlasica; samo pri odhodu, ko je bil že čez mejo, je veselo zaklical: »Adijo, Slovenci — pa hvala za dinarček!« — »Slovenec« je tedaj kar pozabil na »pogane« v trboveljskem revirju in mu je napisal dolg članek.

Denar slovenskih revežev — za Angleže

Denar bo Kerec baje porabil za zidanje — obrtne šole (!) v deželi, ki je last — Angležev! Slovenci imamo kajpak preveč šol, slovenski otroci imajo vsega dovolj, slovenske šole so preskrbljene z vsem. Če je tako, potem se »Slovenec« lahko usaja nad usodo trboveljskih rudarjev. Kaj zato, če se nam smejejo bogati Angleži z njihovimi pogani vredi!

Sport

SK »Svoboda« se v prvem razredu uveljavlja. V nedeljo so se vršile prve prvenstvene tekme v prvem razredu v Dravski banovini. Mariborska »Svoboda« je igrala proti lanskemu prvaku Slovenije »Mariboru« 3 : 3 (0 : 2). Prvi polčas je izgledalo, da bo treba obe točki odstopiti nasprotniku, ker se »Svoboda« nikakor ni mogla prav znajti. Napadu je manjkala skupna igra in je osredotočil svoje delo na posamezne akcije. Halfarja je igrala precej raztreseno in je zadaj bolj razdirala nego gradila. Obramba je bila ves čas na mestu. V drugem polčasu se je šele prav pokazalo, da zna »Svoboda« odločilno poseči v situacijo, čeprav je to zanjo neugodno, da zna igrati in zmagati. V prvem polčasu, kar s početka, je zamudila dve priliki, ki bi bili lahko že takrat tekmo odločili v prid »Svobode«. To je v drugem polčasu temeljito popravila. V kolikor je bil »Maribor« kombinatorno in tehnično boljši, toliko ga je prekašala »Svoboda« v volji in vztrajnosti. In to ji je koncem koncev prineslo važno točko, ki li ho tekom jezenskega tekmovanja gotovo prišla prav. Igralci so bili vsi na mestu, le levi del je prvi polčas nekoliko odpovedal, medtem ko je pozneje vse to izvrstno popravil. — Sodil je dobro dr. Planišek.

OBVESTILO.

Mestno poglavarstvo mesta Maribor razpisuje za zgradbo delavskega azila in borze dela v Mariboru, Gregorčičeva ulica, oddajo:

1. Silkarskih del za Din 12.504.—
2. Pleskarskih del za „ 33.376.07
3. Parketnih del za „ 27.744.—
4. Pečarskih del za „ 4.964.—
5. Tapetniških del za „ 5.676.—

Ponudbe je predati 1. oktobra 1934 ob 11. uri dopoldne v mestnem gradbenem uradu, Frančiškanska ulica 8-I, soba št. 3, kjer se dobijo tudi vsi potrebni podatki in pripomočki.

Maribor, dne 24. septembra 1934.

Predsednik mestne občine:
Dr. Lipold, s. r.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.